

Računovodstveni aspekti fiskalizacije na primjeru poduzetnika R. C. Optika d. o. o.

Filipi, Viktoria

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:334586>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Viktorija Filipi

RAČUNOVODSTVENI ASPEKT FISKALIZACIJE NA PRIMJERU
PODUZETNIKA R.C. OPTIKA D.O.O.

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2015.

Viktorija Filipi

**RAČUNOVODSTVENI ASPEKT FISKALIZACIJE NA PRIMJERU
PODUZETNIKA R.C. OPTIKA D.O.O.**

ZAVRŠNI RAD

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

Poslovni odjel

Stručni studij ugostiteljstva

Kolegij: Osnove računovodstva II

Mentor: mr. sc. Dubravka Krivačić, viši predavač

Matični broj autorice: 0618606039

Karlovac, prosinac 2015.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Izvori podataka i metode istraživanja	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	1
2. OBILJEŽJA RAČUNOVODSTVA PODUZETNIKA.....	3
2.1. Regulatorni okvir.....	3
2.2. Razvrstavanje poduzetnika.....	4
2.3. Standardi financijskog izvještavanja	5
2.4. Poslovne knjige poduzetnika	6
2.5. Financijski izvještaji poduzetnika	7
3. FISKALIZACIJA.....	11
3.1. Pojam i ciljevi fiskalizacije.....	11
3.2. Modeli fiskalizacije	13
3.3. Obveznici fiskalizacije	15
3.4. Postupak fiskalizacije	18
3.4.1. Izdavanje računa s elementima fiskalizacije	21
3.4.2. Nadzor	22
3.4.3. Pregled preduvjeta za spajanje na CIS Porezne uprave	22
3.4.4. Topologija pristupa CIS-u Porezne uprave	23
3.4.5. Postupak spajanja na CIS Porezne uprave	24
3.4.6. Elektronički potpis poruke zahtjeva.....	25
4. PRAKTIČAN PRIMJER EVIDENCIJE POSLOVNIH PROMJENA I PROVOĐENJA FISKALIZACIJE KOD PODUZETNIKA R.C. OPTIKA	27
4.1. Osnovni podaci o poduzetniku R.C. OPTIKA d.o.o.	27
4.2. Evidencija nabave trgovačke robe	27

4.3. Formiranje maloprodajne cijene trgovačke robe	29
4.4. Evidencija prodaje trgovačke robe	31
4.4.1. Izdavanje fiskaliziranog gotovinskog računa.....	31
4.4.2. Knjigovodstvena evidencija izdanog fiskaliziranog računa za prodanu trgovačku robu	32
5. EFEKTI FISKALIZACIJE	34
5.1. Uvođenje fiskalizacije i njeni obveznici.....	34
5.2. Zatečeno stanje u 2012. god	35
5.3. Rezultati fiskalizacije u prometu gotovinom.....	36
6. ZAKLJUČAK	39
POPIS LITERATURE	40
POPIS PRIKAZA	42
POPIS PRILOGA	43
POPIS PRIMJERA	44
POPIS TABLICA	45

ZAHVALA

Zahvaljujem svojoj mentorici mr. sc. Dubravka Krivačić na strpljenju i pomoći pri izradi ovog završnog rada, te na uloženom vremenu i trudu. Hvala svim kolegama i prijateljima bez kojih moje studiranje ne bi prošlo tako zanimljivo i poučno. Posebno bi se zahvalila poduzeću R.C. optika na bezuvjetnoj suradnji i nesebičnoj pomoći. Zahvaljujem također i svim profesorima i asistentima Poslovnog odjela Veleučilišta u Karlovcu koji su mi nesebično prenijeli svoje stručno i životno znanje. Najveća hvala mojim roditeljima na razumijevanju i podršci za vrijeme cjelokupnog školovanja, a posebno za vrijeme studiranja na Veleučilištu u Karlovcu.

SAŽETAK

Predmet završnog rada je računovodstveni aspekt fiskalizacije. Rad prvo objašnjava temeljna obilježja računovodstvo poduzetnika koji je obveznik fiskalizacije, a potom i samu fiskalizaciju. Kod fiskalizacije se konkretno objašnjava njezin pojam i ciljeve, definira obveznika fiskalizacije, modele i korisnike fiskalizacije te detaljnije sam postupak fiskalizacije. Kroz praktičan primjer evidencije poslovnih promjena i provođenja fiskalizacije kod odabranog poduzetnika povezuje se teorijska s praktičnim saznanjima i to na način da se prati poslovni proces kod poduzetnika R. C. Optika d.o.o. od trenutka nabave trgovačke robe do njezine prodaje, odnosno izdavanja fiskaliziranog računa i njegove evidencije. Pred kraj rada iznose se zaključci o efektima fiskalizacije, a na kraju i zaključci o obrađenoj temi.

Ključne riječi: računovodstvo poduzetnika, fiskalizacija, fiskalizirani račun, evidencija

ABSTRACT

The subject of the dissertation is an aspect of accountancy connected with fiscalization. The first part of the thesis explains the basic features of entrepreneurial accounting which is a tributary to fiscalization, and then the essence of fiscalization. The paper specifically explains concept, objectives, models and members of fiscalization, defines fiscalization, and the procedure of fiscalization. Through practical example records of business changes and implementation of fiscalization in choesen businesse exampl, it is shown the connection between theoretical and the practical knowledge. Thesis monitors business processes in the enterprise RC Optics Ltd., shows the paper trail of purchasing merchandise, its sale, issuing fiscal account and its records. At the end of the paper it is explained the effects of fiscalization, and finally the conclusions of the treated subject.

Keywords: entrepreneurial accounting, fiscalization, fiscal account, records

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet završnog rada je fiskalizacija u prometu gotovinom i njezin računovodstveni aspekt kod poduzetnika obveznika njezina provođenja, u konkretnom primjeru poduzeća R. C. Optika d.o.o. Temeljni cilj rada bio je utvrditi poveznicu između teorijskih saznanja i poslovne prakse kroz objašnjenja i priloge iz poslovanja R. C. Optike d.o.o. S obzirom da je poduzetnik iz praktičnog primjera obveznik računovodstva poduzetnika, u radu su objašnjena temeljna obilježja takvog računovodstvenog sustava, a s obzirom da je i obveznik fiskalizacije, objašnjen je i proces provođenja fiskalizacije gotovinskih računa. Kroz praktičan primjer evidencije poslovnih promjena vezanih uz izdavanje gotovinskih računa i njihove fiskalizacije potvrđena su teorijska saznanja, a ujedno se je ukazalo na efekte uvođenja regulative o fiskalizaciji te poteškoćama koje su se prvotno pojavile u njezinom provođenju.

1.2. Izvori podataka i metode istraživanja

Podaci potrebni za izradu završnog rada prikupljeni su iz stručne literature, iz internetskih izvora, zakonskih propisa te računovodstvene dokumentacije R.C. Optike d.o.o.

Pri izradi završnog rada korištena je metoda desk istraživanja, a u obradi podataka korištene su sljedeće metode: metoda deskripcije, metoda kompilacije te metoda analize i sinteze.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Nakon uvodnog dijela, obrađena su obilježja računovodstva poduzetnika pri čemu se ukratko razmatra regulatorni okvir, kriterije razvrstavanja poduzetnika, standarde financijskog izvještavanja, poslovne knjige te financijske izvještaje poduzetnika. U trećem poglavlju objašnjava se o fiskalizaciju u prometu gotovinom, konkretno pojam i ciljeve fiskalizacije, modele fiskalizacije, obveznike fiskalizacije te detaljnije postupak provođenja fiskalizacije. U četvrtom poglavlju kroz primjere iz poslovanja R. C. Optike d.o.o. daje se objašnjenje evidencije poslovnih promjena i provođenja fiskalizacije. Uz pomoć priloga objašnjava se evidencija nabave trgovačke robe, formiranje maloprodajne cijene robe, evidencija prodaje trgovačke robe,

izdavanje fiskaliziranog gotovinskog računa. Pred kraj rada navodi se podatke o efektima fiskalizacije i to od zatečenog stanja prije njezina uvođenja do njezinih aktualnih rezultata. Na kraju rada izneseni su zaključci o obrađenoj temi, a potom i popis literature, prikaza, priloga i primjera.

2. OBILJEŽJA RAČUNOVODSTVA PODUZETNIKA

2.1. Regulatorni okvir

Regulatorni okvir računovodstva donesen je u Zakonu o računovodstvu (ZOR)¹. Navedenim Zakonom se „uređuje računovodstvo poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika, knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvještavanja i tijelo za donošenje standarda financijskog izvještavanja, godišnji financijski izvještaji i konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja, revizija godišnjih financijskih izvještaja, sadržaj godišnjeg izvješća, javna objava godišnjih financijskih izvještaja, Registar godišnjih financijskih izvještaja, te obavljanje nadzora“².

Odredbe Zakona o računovodstvu dužni su primjenjivati poduzetnici, a u smislu ovog Zakona oni su: ³

1. trgovačko društvo i trgovac pojedinac određeni propisima koji uređuju trgovačka društva,
2. poslovna jedinica poduzetnika sa sjedištem u stranoj državi ako prema propisima te države ne postoji obveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja te poslovna jedinica poduzetnika iz strane države koji su obveznici poreza na dobit sukladno propisima koji uređuju poreze.

Odredbe Zakona o računovodstvu, osim navedenih poduzetnika, dužna je primjenjivati i svaka pravna i fizička osoba, koja je obveznik poreza na dobit određena propisima koji uređuju poreze, osim odredbi koje uređuju konsolidaciju godišnjih financijskih izvještaja, reviziju godišnjih financijskih izvještaja, godišnje izvješće i javnu objavu.

Odredbe Zakona o računovodstvu ne primjenjuju se na državni proračun i proračunske korisnike državnog proračuna, proračune jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihove proračunske korisnike, vjerske zajednice, političke stranke, sindikate i ostale neprofitne organizacije.⁴

¹ Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15.

² Ibidem

³ Ibidem

⁴ Ibidem

2.2. Razvrstavanje poduzetnika

Prema Zakonu o računovodstvu poduzetnike se razvrstava na mikro, male, srednje i velike ovisno o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji, prema sljedećim uvjetima:⁵

- iznos ukupne aktive
- iznos prihoda
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.

U razmatranje se uzimaju ta tri kriterija, od kojih treba zadovoljiti dva. Primjerice, da bi se poduzeće tretiralo kao malo, mora imati vrijednost aktive do 30.000.000,00 kn i prosječan broj zaposlenih u jednoj poslovnoj godini do 50.

Tablica 1. Kriteriji za definiranje poduzeća prema Zakonu o računovodstvu

VELIČINA PODUZEĆA	KRITERIJI	IZNOS U KUNAMA
MIKRO PODUZETNICI (trebaju imati ispunjena 2 od navedena tri kriterija)	Ukupna aktiva	< 2.600.000,00 KN
	Ukupan prihod	< 5.200.000,00 KN
	Broj zaposlenih	< 10
MALA PODUZEĆA (trebaju imati ispunjena 2 od navedena tri kriterija)	Ukupna aktiva	< 30.000.000,00 kn
	Ukupan prihod	< 60.000.000,00 kn
	Broj zaposlenih	< 50
SREDNJA PODUZEĆA (trebaju imati ispunjena 2 od navedena tri kriterija)	Ukupna aktiva	< 150.000.000,00 kn
	Ukupan prihod	< 300.000.000,00 kn
	Broj zaposlenih	< 250
VELIKA PODUZEĆA (trebaju premašiti barem 2 kriterija za srednja poduzeća)		

Izvor: Zakon o računovodstvu, Narodne novine. br. 78/15.

Veliki poduzetnici u smislu Zakona o računovodstvu su banke, štedne banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva za osiguranje, leasing društva, društva za upravljanje investicijskim fondovima i zasebna imovina bez pravne osobnosti kojom oni

⁵ Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15.

upravljaju, društva za upravljanje investicijskim fondovima i imovina investicijskih fondova s pravnom osobnosti, društva za upravljanje obveznim odnosno dobrovoljnim mirovinskim fondovima i zasebna imovina kojom oni upravljaju te mirovinska osiguravajuća društva.⁶

Zakon o računovodstvu definira standarde financijskog izvještavanja koje su poduzetnici dužni primjenjivati u svrhu izrade financijskih izvještaja. To su: Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI) i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI) s dopunama i povezanim tumačenjima utvrđenim od Europske komisije i objavljeni u službenom listu EU.⁷

2.3. Standardi financijskog izvještavanja

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI) su računovodstvena načela i pravila sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja koje primjenjuje računovodstvena struka. HSFI donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i objavljuju se u Narodnim novinama.⁸

Zakon o računovodstvu se temelji na svjetski prihvaćenoj praksi dvostrukog knjigovodstva i na sastavljanju financijskih izvještaja u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI) i Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja (HSFI).

Europska unija (EU) započela je proces standardizacije računovodstva uvođenjem Četvrti i Sedme direktive EU. Zahvaljujući njima, nacionalni računovodstveni sustavi Europske unije postali su slični. Zbog toga je 2005. godine EU uvela obvezu korištenja MSFI za sve listajuće (javne) kompanije u skladu s Uredbom 1606 EU Parlamenta iz 2002. godine. Oni omogućuju usporedivost financijskih izvještaja opće namjene i pružaju informacije o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i novčanom toku gdje su korisnici financijskih izvještaja vlasnici bez izvršnih upravljačkih prava (dioničara, ulagači), vjerovnici i država. Zbog razlika u primjenjivanju potpunih MSFI-a koji su namijenjeni velikim poduzećima s javnom odgovornošću i Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (HSFI) koji su namijenjeni hrvatskim malim i srednjim poduzećima, kao i postojećih direktiva EU, sve se više naglašava na

⁶ Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15.

⁷ Dražić-Lutilsky, I. et al.: Računovodstvo, III. izmijenjeno izdanje, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2010., str. 11.

⁸ Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15.

međunarodnoj razini značaj Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća (MSFI za MSP). Oni su izvedeni iz potpunih MSFI i koriste se kao računovodstveni okvir za sastavljanje financijskih izvještaja koja nemaju javnu odgovornost, odnosno ne trguju vrijednosnicama poduzeća na organiziranim tržištima i nisu financijska institucija.⁹

2.4. Poslovne knjige poduzetnika

Poslovne knjige vode se po načelu sustava dvojnog knjigovodstva.¹⁰ Dvojno knjigovodstvo obilježava istodobno knjiženje dviju stavki (od kojih jedna “duguje“, a druga “potražuje“) za svaku poslovnu promijenu, čime se osigurava ukupni obuhvat i praćenje kretanja imovine, obveza i vlasničke glavnice te njihova ravnoteža.

Poslovne knjige čine:¹¹

- dnevnik,
- glavna knjiga,
- pomoćne knjige.

Dnevnik je poslovna knjiga u koju se unose knjigovodstvene promjene slijedom vremenskog nastanka. Dnevnik se može uspostaviti kao jedinstvena poslovna knjiga ili više knjiga koje su namijenjene za promjene na pojedinim skupinama bilančnih zapisa ili za izvanbilančne zapise.

Glavna knjiga je sustavna knjigovodstvena evidencija promjena nastalih na financijskom položaju i uspješnosti poslovanja. Glavna knjiga sastoji se od dva odvojena dijela i to:

- bilančni zapisi, i
- izvanbilančni zapisi

Glavna knjiga mora sadržavati unaprijed pripremljena konta koja, sukladno potrebama poduzetnika, osiguravaju podatke za godišnje financijske izvještaje.

⁹ Udruga hrvatski računovođa, <http://www.hrvatski-racunovodja.hr/data/pub/2013-rim-zbornik-strucni.pdf> (16.11.2015.)

¹⁰ Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15.

¹¹ Ibidem

Pomoćne knjige se u pravilu vode zasebno. Pomoćne knjige koje se odnose na imovinu u materijalnom obliku iskazuju se u količinama i novčanim iznosima.

U poslovne knjige unose se podaci na temelju knjigovodstvenih isprava. Poslovne knjige moraju se voditi po načelu nepromjenjivog zapisa o nastalom poslovnom događaju, te na način da osiguraju kontrolu unesenih podataka, ispravnost unosa podataka, čuvanje podataka, mogućnost korištenja podataka, mogućnost dobivanja uvida u promet i stanja na računima glavne knjige te mogućnost uvida u vremenski slijed obavljenog unosa poslovnih događaja.¹²

Poslovne knjige otvaraju se početkom poslovne godine na temelju bilance sastavljene na kraju prethodne poslovne godine ili na temelju popisa imovine i obveza kod novoosnovanih poduzetnika ili na temelju knjigovodstvene isprave. Poslovna godina u pravilu je jednaka kalendarskoj godini, ali se može i razlikovati od kalendarske godine.¹³

Pomoćne knjige otvaraju se donosom stanja iz poslovnih knjiga zaključenih na kraju prethodne poslovne godine, te se vode na način da osiguraju kontrolu unesenih podataka, ispravnost unosa podataka, čuvanje podataka, mogućnost korištenja podataka, mogućnost dobivanja uvida u promet i stanja na računima glavne knjige te mogućnost uvida u vremenski slijed obavljenog unosa poslovnih događaja.¹⁴

2.5. Financijski izvještaji poduzetnika

Financijski izvještaji označavaju završnu fazu računovodstvene obrade podataka i postaju nositelji računovodstvenih, odnosno financijskih informacija. Predstavljaju najvažniji izvor informacija o poslovanju gospodarskog subjekta. Financijski izvještaji su međusobno povezani. Određeni financijski izvještaj je statičkog karaktera (bilanca) jer promatra ekonomske kategorije na određeni trenutak, tj. dan u godini, dok su drugi financijski izvještaji dinamičkog karaktera jer ukazuju na promjene ekonomskih kategorija unutar određenog razdoblja (npr. račun dobiti i gubitka).

¹² Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15.

¹³ Ibidem

¹⁴ Ibidem

Osnovni cilj financijskog računovodstva je izrada temeljnih financijskih izvještaja. Ono izrađuje i druge obvezatne izvještaje kao što su porezni izvještaji, evidencija o isplaćenim osobnim primanjima zaposlenih, a vodi i druge potrebne evidencije.

Temeljni financijski izvještaji su:¹⁵

- Bilanca
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o svim promjenama glavnice
- Izvještaj o novčanim tijekovima
- Računovodstvene politike i bilješke uz financijske izvještaje

Bilanca je sustavni pregled imovine, kapitala i obveza na određeni datum. Sastoji se od aktive, koju čini imovina poslovnog subjekta, i pasive što predstavlja glavnice (kapital) i obveze poslovnog subjekta. U bilanci se prikazuje financijski položaj odnosno financijska snaga poslovnog subjekta, na koju utječu ekonomski resursi koje kontrolira poslovni subjekt, a prikazani su u određenom trenutku u bilanci.¹⁶

Račun dobiti i gubitka pokazuje prihode i rashode te financijski rezultat ostvaren u određenom vremenskom razdoblju. Račun dobiti i gubitka sastavlja se na temelju podataka s konta glavne knjige na kojima su evidentirane promjene prihoda i rashoda.¹⁷

Izvještaj o svim promjenama glavnice prikazuje strukturu vlastita kapitala i promjene na svim stavkama vlastitog kapitala i ukupno na kraju izvještajnog razdoblja u odnosu na početak razdoblja.

Izvještaj o novčanim tijekovima prikazuje priljeve, odljeve i neto promjene u gotovini koji su posljedica poslovnih, financijskih i investicijskih aktivnosti poduzeća tijekom razdoblja, usklađene za početni i završni gotovinski saldo.

¹⁵ Belak, V.: Osnove profesionalnog računovodstva, Veleučilište u Splitu, Split, 2002. str. 35.

¹⁶ Dražić-Lutilsky, I. et al.: op. cit., str. 53.

¹⁷ Ibidem, str. 75.

Računovodstvene politike podrazumjevaju izbor računovodstvenih postupaka u okvirima dopuštenih mogućnosti. Bilješke uz financijske izvještaje predstavljaju razradu i dopunu informacija iz bilance, računa dobiti i gubitka i izvješća o tijekovima gotovine.

U nastavku je dan pregled strukture bilance i računa dobiti i gubitka.

Tablica 2. Skraćena bilanca

AKTIVA	PASIVA
A) Potraživanja za upisani a neplaćeni temeljni kapital	A) Kapital i rezerve I. Upisani kapital II. Premija na emitirane dionice III. Revalorizacijska rezerva IV. Rezerve V. Zadržani dobitak ili preneseni gubitak VI. Dobit ili gubitak tekuće godine
B) Dugotrajna imovina I. Nematerijalna imovina II. Materijalna imovina III. Financijska imovina IV. Potraživanja	B) Dugoročna rezerviranja
C) Kratkotrajna imovina I. Zalihe II. Potraživanja III. Financijska imovina IV. Novac u banci i blagajni	C) Dugoročne obveze
D) Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	D) Kratkoročne obveze
E) Gubitak iznad visine kapitala	E) Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja
F) Ukupna aktiva	F) Ukupna pasiva
G) Izvanbilančni zapisi	G) Izvanbilančni zapisi

Izvor: Vidučić, Lj.: Financijski menadžment, RRiF-Plus, Zagreb, 2012., str. 377.

Tablica 3. Skraćeni račun dobiti i gubitka

Redni broj	Pozicija
1	Prihodi iz osnovne djelatnosti
2.	Rashodi iz osnovne djelatnosti
3.	Prihodi iz drugih djelatnosti
4.	Rashodi iz drugih djelatnosti
5.	Izvanredni prihodi
6.	Izvanredni rashodi
7. a)	Dobitak prije oporezivanja (1+3+5 minus 2+4+6)
7. b)	Gubitak prije oporezivanja (2+4+6 minus 1+3+5)
8.	Porez na dobit ili gubitak
9. a)	Dobitak financijske godine (7a.-8)
9. b)	Gubitak financijske godine (7b.+8 ili 8-7a.)

Izvor: Vidučić, Lj.: Financijski menadžment, RRiF-Plus, Zagreb, 2012., str. 379.

Temeljni financijski izvještaji moraju pružiti istinit, fer, pouzdan i nepristran pregled imovine, obveza, kapitala, promjene financijskog položaja te dobiti i gubitka. Čuvaju se trajno i u izvorniku. Mali poduzetnici dužni su sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje.¹⁸

¹⁸ Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15.

3. FISKALIZACIJA

U ovom poglavlju cilj je definirati pojam fiskalizacije, kao i ostale pojmove koji se vežu uz uvođenje procesa fiskalizacije, opisati proces fiskalizacije te definirati sudionike procesa fiskalizacije.

3.1. Pojam i ciljevi fiskalizacije

Fiskalizacija je definirana Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom, i to kao „skup mjera koju provode obveznici fiskalizacije, kako bi se omogućio efikasan nadzor ostvarenog prometa u gotovini“¹⁹.

Fiskalizacija se može definirati kao proces provedbe mjera kako bi se uveo nadzor nad izdavanjem računa koji se naplaćuju u gotovini. To je i obveza izdavanja računa putem uređaja koji su povezani sa sustavom u Poreznoj upravi. Fiskalizacija označava uspostavu sustava za evidentiranje svakog izlaznog računa.²⁰

Fiskalizacija predstavlja mjeru kojom se nastoji podići svijest o potrebi plaćanja poreza te osigurava Poreznoj upravi sigurnu i stalnu naplatu poreza te način na koji će izbiti sivu ekonomiju na području poslovanja gotovinom i bilježiti stvarno ostvareni promet.²¹

Do uvođenja fiskalizacije, sva poduzeća koja su imala promet gotovinom, mogla su izbjeći plaćanje poreza državi, na način da ne prijave stvarni promet gotovinom. Na taj način izbjeglo se plaćanje dijela poreza, a Porezna uprava bila je nemoćna u provjeri stvarnog stanja. Upravo zbog toga donesena je mjera kojom se uspostavlja nadzor nad prometom svih obuhvaćenih obveznika, a sve s ciljem smanjivanja malverzacija i prijevara vezanih uz prijavu stvarnog stanja i plaćanja poreza.

¹⁹ Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Narodne novine 133/12.

²⁰ RRiF, Fiskalizacija, <http://www.rrif.hr/dok/preuzimanje/fiskalizacija2012.pdf> (10.11.2015.)

²¹ Porezna uprava: Izvješće o provedbi fiskalizacije u 2013. godini, 2013. <http://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/Prezentacija%20Izvjescje%20o%20fiskalizaciji-2013godina.pdf> (11.11.2015.)

Postoji nekoliko ciljeva fiskalizacije:²²

- spriječiti poreznu utaju na području poslovanja gotovinom,
- unaprijediti postupke poreznog nadzora,
- podizati razinu svijesti kupaca o važnosti uzimanja računa,
- suzbijanje nelojalne konkurencije,
- podići kulturu izdavanja/uzimanja računa.

Od navedenih ciljeva, svakako onaj motivirajući za uvođenje fiskalizacije bio je spriječiti utaju poreza kod poslovanja s gotovinom, budući da do uvođenja fiskalizacije su brojni poduzetnici prijavljivali jako male promete, koji nisu odgovarali realnom stanju. Unatoč tome, cilj fiskalizacije nije bio identificirati prekršitelje te ih kazniti, već ih putem postupka fiskalizacije naučiti o važnosti prijave poreza te im podići kulturu izdavanja računa.

Osnovni pojmovi vezani uz fiskalizaciju su:

- Jedinstveni identifikator računa (JIR) - alfanumerički zapis koji se u Poreznoj upravi programski generira iz određenog seta podataka i dostavlja obvezniku fiskalizacije.²³
- UUID (universally unique identifier) - identifikator sastavljen od 32 znaka (znamenke 0-9, slova a-f) i iskazuje se u pet grupa odvojenih povlakom (-) u obliku 8-4-4-4-12, npr. 550e8400-e29b-41d4-a716-446655440000. JIR mora biti jedinstven što algoritam za UUID osigurava. Brzina izračuna JIR-a je izrazito važna, a uređaji koji se koriste imaju ugrađenu i optimiziranu funkcionalnost generiranja UUID-a čime se ne opterećuje značajnije centralni sustav.²⁴
- Centralni informacijski sustav Porezne uprave (CIS) - informacijski sustav Ministarstva financija, Porezne uprave koji zaprima i obrađuje poruku zahtjeva.²⁵
- Zaštitni kod izdavatelja računa (ZKI) – alfanumerički zapis koji predstavlja vezu između obveznika fiskalizacije i izdanog računa; ovaj zapis stvara obveznik fiskalizacije te ga ispisuje na račun i dostavlja Poreznoj upravi kao element računa.²⁶
Zaštitni kod izdavatelja računa izračunava se po sljedeće algoritmu²⁷:

²² RRiF, Fiskalizacija, <http://www.rrif.hr/dok/preuzimanje/fiskalizacija2012.pdf> (11.11.2015.)

²³ Porezna uprava, <http://ccenterclient.porezna-uprava.hr/view.asp?file=JIR.XML> (11.11.2015.)

²⁴ RRiF, Fiskalizacija, <http://www.rrif.hr/dok/preuzimanje/fiskalizacija2012.pdf> (11.11.2015.)

²⁵ Pravilnik o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Narodne novine 133/12.

²⁶ Aliquantumidea, <http://www.aliquantumidea.hr/hr-hr/fiskalizacija.aspx> (11.11.2015.)

²⁷ Porezna uprava: Fiskalizacija – Tehnička specifikacija za korisnike, verzija 1.2, 2012., str. 49-50, http://www.poreznauprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/Tehni%C4%8Dke%20specifikacije/Tehni%C4%8Dka%20specifikacija%20za%20korisnike%201.2.pdf (10.11.2015.)

početak
pročitaj (oib)
medjurezultat = oib
pročitaj (datVrij – datum i vrijeme izdavanja računa zapisani kao tekst
u formatu 'dd.MM.gggg HH:mm:ss')
medjurezultat = medjurezultat + datVrij
pročitaj (bor – brožčana oznaka računa)
medjurezultat = medjurezultat + bor
pročitaj (opp – oznaka poslovnog prostora)
medjurezultat = medjurezultat + opp
pročitaj (onu – oznaka naplatnog uređaja)
medjurezultat = medjurezultat + onu
pročitaj (uir - ukupni iznos računa)
medjurezultat = medjurezultat + uir
elektronički potpiši medjurezultat koristeći RSA-SHA1 potpis
rezultatIspis = izračunajMD5(elektronički potpisani medjurezultat)
kraj

- Sustav PKI (Public Key Infrastructure) - Registar digitalnih certifikata koji vodi Financijska agencija.²⁸

3.2. Modeli fiskalizacije

Postoje dva modela fiskalizacije:²⁹

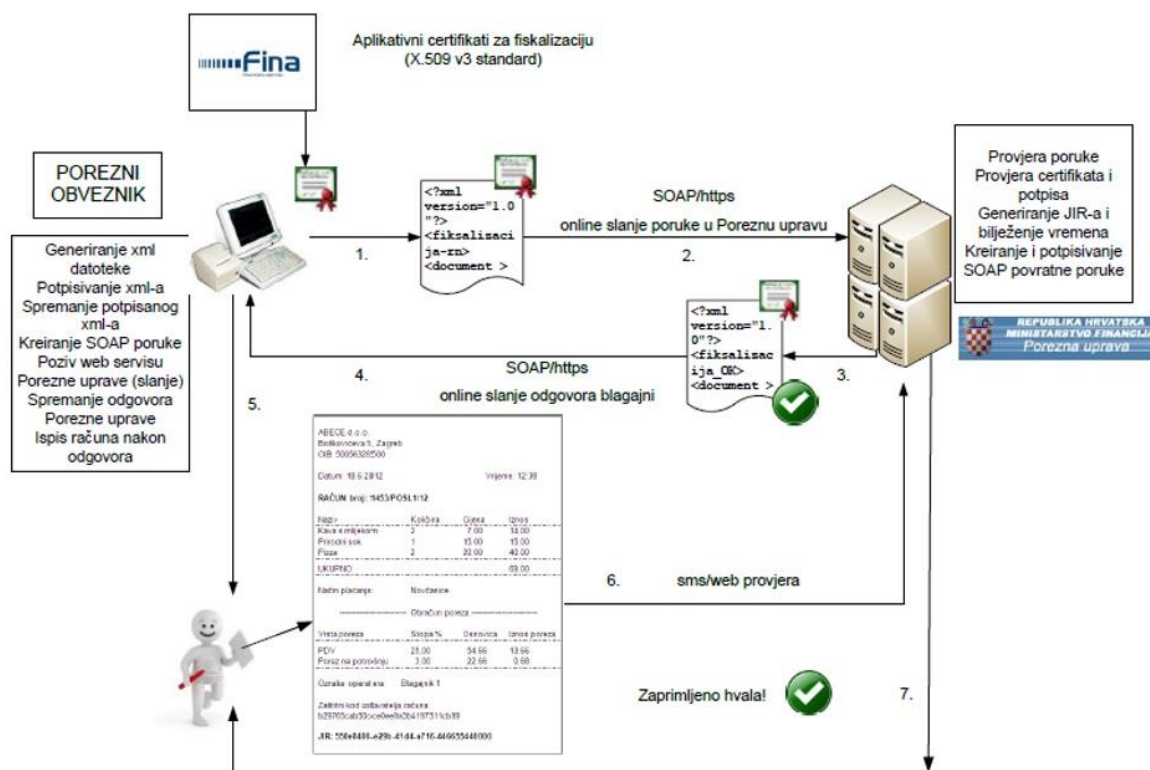
- centralizirani model,
- pojedinačne blagajne.

Centralni sustav namijenjen je za one obveznike fiskalizacije koji na svojim prodajnim mjestima imaju više blagajni koje komuniciraju s centralnim sustavom, a centralni sustav posjeduje certifikat kojim se potpisuju poruke koje centralni sustav obveznika fiskalizacije šalje sustavu u

²⁸ Porezna uprava: Fiskalizacija – Tehnička specifikacija za korisnike, verzija 1.2, 2012., str. 49-50, http://www.poreznauprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/Tehni%C4%8Dke%20specifikacije/Tehni%C4%8Dka%20specifikacija%20za%20korisnike%201.2.pdf (10.11.2015.)

²⁹ Porezna uprava, http://www.porezna-uprava.hr/HR_Fiskalizacija/Stranice/Dokumenti1309.aspx

Prikaz 2: Model pojedinačne blagajne

Izvor: Porezna uprava: Pojedinačne blagajne,

[http://www.poreznauprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/2012_09_12%20Fiskalizacija%20\(pojedinačne%20blagajne\).pdf](http://www.poreznauprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/2012_09_12%20Fiskalizacija%20(pojedinačne%20blagajne).pdf) (11.11.2015.)

3.3. Obveznici fiskalizacije

Obveznici fiskalizacije su svi poduzetnici u Republici Hrvatskoj. U provedbi fiskalizacije posebna pozornost se posvećuje poreznim obveznicima koji izdaju gotovinske račune, a kojih je preko 73.5 tisuća.³⁰

Obveznici fiskalizacije definirani su Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom.³¹

1. fizička osoba obveznik poreza na dohodak po osnovi samostalne djelatnosti sukladno Zakonu o porezu na dohodak, te

³⁰ Porezna uprava, <http://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/Prezentacija%20Izvjescje%20o%20fiskalizaciji-2013godina.pdf> (11.11.2015.)

³¹ Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Narodne novine br. 133/12.

2. pravna i fizička osoba koja se smatra obveznikom poreza na dobit prema Zakonu o porezu na dobit, za sve djelatnosti za koje je, prema odredbama posebnih propisa, obveznik izdavanja računa za isporuku dobra ili obavljene usluge.

Pod fizičkim osobama koje su obveznici poreza na dohodak od samostalne djelatnosti smatraju se one koje se bave:³²

- a) obrtom i s obrtom izjednačene djelatnosti,
- b) djelatnostima slobodnih zanimanja te
- c) djelatnostima poljoprivrede i šumarstva (ukoliko su fizičke osobe obveznici PDV-a ili ako ostvaruju državne poticaje).

Što se tiče djelatnosti slobodnih zanimanja, pod njima se smatraju profesionalne djelatnosti fizičkih osoba koje su po toj osnovi obvezno osigurane prema propisima što uređuju obvezna osiguranja, odnosno djelatnosti fizičkih osoba kojima su to osnovne djelatnosti i koje su po toj osnovi upisane u registar obveznika poreza na dohodak. Pod djelatnostima slobodnih zanimanja konkretno se misli na:³³

- 1) samostalnu djelatnost zdravstvenih djelatnika, veterinar, odvjetnika, javnih bilježnika, revizora, inženjera, arhitekata, poreznih savjetnika, stečajnih upravitelja, tumača, prevoditelja, turističkih djelatnika te drugih sličnih djelatnosti,
- 2) samostalnu djelatnost znanstvenika, književnika, izumitelja te druge slične djelatnosti,
- 3) samostalnu predavačku djelatnost, odgojnu djelatnost te druge slične djelatnosti i
- 4) samostalnu djelatnost novinara, umjetnika i sportaša.

Pravne osobe koje spadaju u obveznike poreza na dobit navedene su u nastavku:³⁴

- a) trgovačka društva,
- b) tuzemne poslovne jedinice inozemnog poduzetnika (nerezidenta),
- c) Druge pravne osobe obveznici poreza na dobit koje gospodarsku djelatnost obavljaju samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti, dohotka ili prihoda, ili drugih gospodarskih procjenjivih koristi,
- d) Ustanove čiji osnivač nisu državna tijela ili jedinice lokalne samouprave (npr. privatne zdravstvene ustanove, privatne predškolske i druge privatne ustanove),

³² Ministarstvo financija i porezne uprave: Obveza fiskalizacije, Institut za javne financije, brošura, 2014., str. 3., http://www.porezna-uprava.hr/HR_publikacije/Prirucnici_brosure/FiskalizacijaWEB.pdf (11.11.2015.)

³³ Ibidem

³⁴ Ibidem, str. 4.

- e) Obveznici poreza na dobit po rješenju Porezne uprave (npr. udruge koje obavljaju gospodarsku djelatnost i za tu su djelatnost obveznice po rješenju Porezne uprave poreza na dobit).

U slučaju da pravne osobe obavljaju gospodarsku djelatnost, a neoporezivanje te djelatnosti bi dovelo do stjecanja neopravdanih povlastica na tržištu, obveznici poreza su onda po toj osnovi i:³⁵

- a) tijela državne uprave, tijela područne (regionalne) samouprave, tijela lokalne samouprave, državne ustanove, ustanove jedinica područne (regionalne) samouprave, ustanove jedinica lokalne samouprave, državni zavodi i Hrvatska narodna banka,
- b) vjerske zajednice, političke stranke, sindikati, komore, udruge, umjetničke udruge, dobrovoljna vatrogasna društva, zajednice tehničke kulture, turističke zajednice, sportski klubovi, sportska društva i savezi, zaklade i fundacije te
- c) svaki poduzetnik koji nije spomenut, a koji nije obveznik poreza na dohodak prema propisima o oporezivanju dohotka i čija se dobit drugdje ne oporezuje.

Kada se govori o fizičkim osobama koje su obveznici poreza na dobit, tada se govori o sljedećim osobama:³⁶

- 1) fizička osoba koja ostvaruje dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti:
 - a) ako je u prethodnom poreznom razdoblju ostvarila ukupni primitak veći od 2.000.000,00 kuna ili
 - b) ako je u prethodnom poreznom razdoblju ostvarila dohodak veći od 400.000,00 kuna ili
 - c) ako ima dugotrajnu imovinu u vrijednosti većoj od 2.000.000,00 kuna ili
 - d) ako u prethodnom poreznom razdoblju prosječno zapošljava više od 15 radnika.
- 2) fizička osoba ako do kraja tekuće godine podnese zahtjev nadležnoj uspostavi Porezne uprave prema svom prebivalištu ili uobičajenom boravištu da u idućoj kalendarskoj godini želi plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak.

³⁵ Ministarstvo financija i porezne uprave: Obveza fiskalizacije, Institut za javne financije, brošura, 2014., str. 6., http://www.porezna-uprava.hr/HR_publikacije/Prirucnici_brosure/FiskalizacijaWEB.pdf, (11.11.2015)

³⁶ Ibidem, str. 5.

Malim obveznikom fiskalizacije smatra se obveznik fiskalizacije iz Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom kojemu se dohodak i porez na dohodak utvrđuje u paušalnom iznosu prema Zakonu o porezu na dohodak i Pravilniku o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti.³⁷

Obveznikom fiskalizacije ne smatra se porezni obveznik za ostvarene promete u sljedećim djelatnostima:³⁸

1. prodaja karata i žetona u putničkom prometu
2. naplata cestarine
3. punjenje naftnim derivatima aviona na avioservisima,
4. prodaja vlastitih poljoprivrednih proizvoda na tržnicama i otvorenim prostorima,
5. prodaja proizvoda i/ili usluga u poštanskom prometu,
6. zaprimanje uplata za sudjelovanje u igrama na sreću i zabavnim igrama,
7. prodaja robe ili usluga putem prodajnih automata,
8. pružanje bankovnih usluga i usluga osiguranja,
9. vođenja središnjeg depozitorija nematerijaliziranih vrijednosnih papira i središnjeg registra financijskih instrumenata,
10. ostvareni prometi evidentirani preko mjernih instrumenata (električna energija, plin, voda, javne komunikacijske usluge i slično), od energetske, komunalne, elektroničke komunikacije i drugih pravnih osoba te
11. provođenja zdravstvene zaštite (sudjelovanje u troškovima zdravstvene zaštite do pune cijene zdravstvene usluge, kod izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite i izdavanja lijekova na recept).

3.4. Postupak fiskalizacije

Svi obveznici fiskalizacije dužni su provoditi postupak fiskalizacije, a samo oni obveznici koji naplaćuju račune sredstvima koji se smatraju gotovinom provode i postupak fiskalizacije izdavanja računa.

Postupak fiskalizacije obuhvaća:

1. izdavanje računa koji sadrži JIR i
2. dostavljanje podataka o poslovnim prostorima.

³⁷ Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Narodne novine br. 133/12.

³⁸ Ibidem

Obveznik fiskalizacije dužan je prilikom izdavanja svakog računa za promet u gotovini, elektronički potpisati elemente računa te ih dostaviti u CIS Porezne uprave putem Interneta. Nakon što je takav račun dostavljen u CIS, Porezna uprava provjerava da li su dostavljeni svi potrebni elementi računa i da li su oni potpisani s ispravnim digitalnim certifikatom. Ukoliko su ispunjeni prethodno navedeni uvjeti, Porezna uprava dostavljenim elementima računa određuje JIR te vraća isti obvezniku fiskalizacije. Jednom ostavljeni JIR te ostali obvezni dijelovi računa (kao što je ZKI), obveznik fiskalizacije dužan je ispisati u obliku računa te dati račun korisniku usluge ili kupcu proizvoda.³⁹

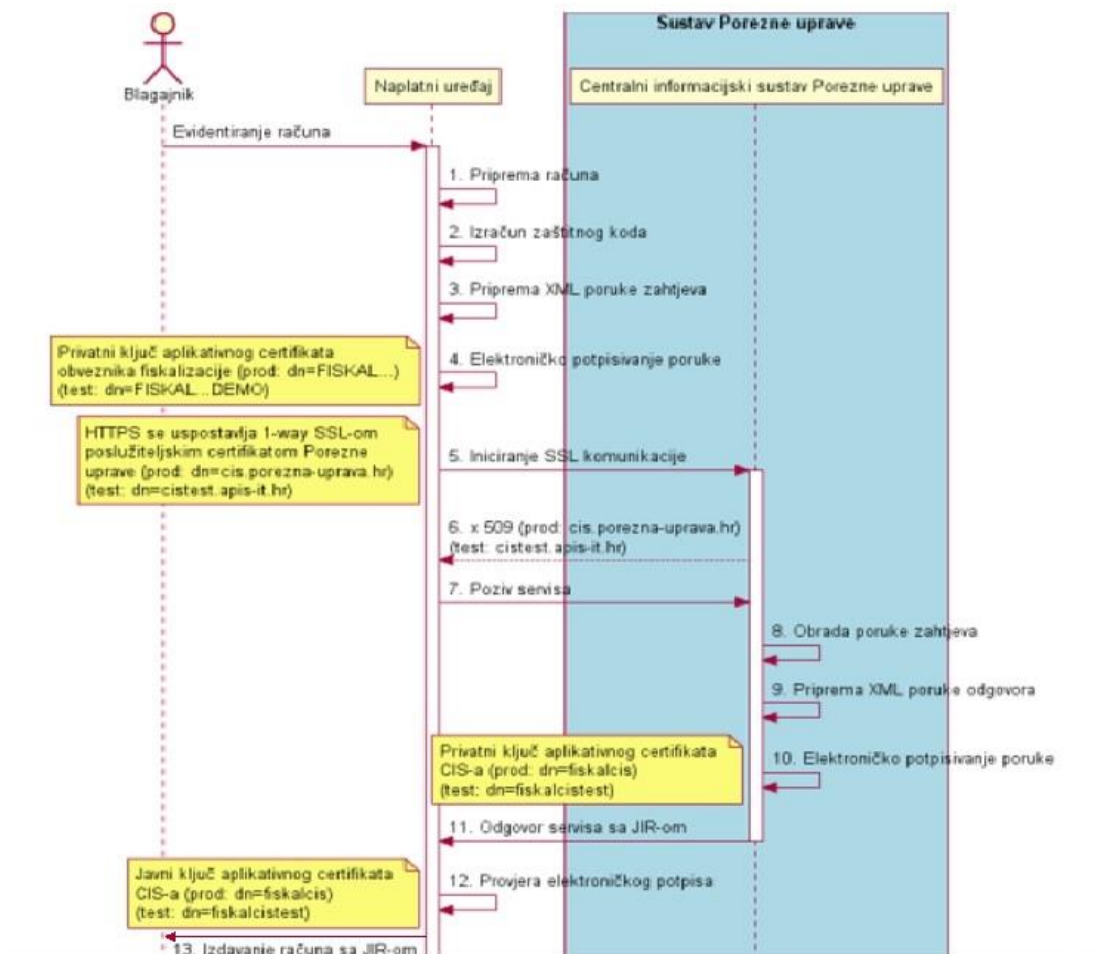
Proces razmjene podataka, između obveznika fiskalizacije i CIS-a radi izdavanja računa koji sadrže jedinstveni identifikator računa započinje u trenutku kad operater na naplatnom uređaju izdaje kupcu račun.⁴⁰

Na sljedećem prikazu vidljiv je dijagram slijeda izdavanja računa koji sadrži JIR. Kao što se može vidjeti, sam proces započinje kada blagajnik treba izdati račun kupcu. Tada blagajna ili sustav obveznika fiskalizacije priprema sve elemente računa i izračunava zaštitni kod izdavatelja sukladno definiranom algoritmu. Svi traženi elementi pripremaju se u obliku poruke zahtjeva u XML formatu koja se elektronički potpisuje pomoću privatnog ključa aplikacije kojoj je izdan digitalni certifikat. Da bi poruka bila poslana prema CIS-u Porezne uprave, inicira se jednosmjerna SSL komunikacija u kojoj se predstavlja poslužitelj Porezne uprave sa svojim certifikatom.

³⁹ Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Narodne novine br. 133/12.

⁴⁰ Porezna uprava, Pravilnik o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Struktura elemenata računa, Narodne novine 146/12.

Prikaz 3. Dijagram slijeda slanja računa.

Izvor: Porezna uprava: Fiskalizacija – Tehnička specifikacija za korisnike, verzija 1.2, 2012., str. 7, http://www.poreznauprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/Tehni%C4%8Dke%20specifikacije/Tehni%C4%8Dka%20specifikacija%20za%20korisnike%201.2.pdf (11.11.2015.)

Nakon što je uspješno uspostavljena SSL veza, blagajna ili sustav obveznika fiskalizacije obavlja poziv servisa, kojem se šalje kreirana i potpisana poruka. CIS zaprima i obrađuje poruku zahtjeva te odgovara s XML porukom koja sadrži JIR, a koja je potpisana s privatnim ključem aplikacije u Poreznoj upravi.

Nakon što blagajna ili sustav obveznika fiskalizacije zaprimi odgovor, najprije provjera da li je poruka zaista potpisana s privatnim ključem aplikacije u Poreznoj upravi (pomoću javnog ključa dostupnog u certifikatu koji je pohranjen kod obveznika fiskalizacije) i ako je sve u redu, ispisuje se račun sa svim potrebnim podacima.

Osim navedenoga, obveznik fiskalizacije dužan je Poreznoj upravi dostaviti slijedeće podatke o poslovnim prostorima u kojima obavlja svoju djelatnost:⁴¹

- OIB,
- oznaku poslovnog prostora,
- adresu poslovnog prostora,
- tip poslovnog prostora,
- radno vrijeme i radne dane poslovnog prostora i
- datum početka primjene važenja podataka koji se dostavljaju.

3.4.1. Izdavanje računa s elementima fiskalizacije

Elementima računa smatraju se podaci:⁴²

- osobni identifikacijski broj (OIB) obveznika fiskalizacije,
- datum i vrijeme,
- broj računa,
- oznaka je li obveznik fiskalizacije u sustavu poreza na dodanu vrijednost,
- iznos računa razvrstan po poreznoj stopi (zbrojni iznos naknade i poreza, iznos oslobođenja),
- način plaćanja,
- osobni identifikacijski broj (OIB) operatera naplatnog uređaja
- zaštitni kod izdavatelja.

Za potrebe provedbe postupka fiskalizacije račun, osim podataka propisanih posebnim propisima, mora sadržavati ove podatke:⁴³

- vrijeme izdavanja računa (sat i minuta),
- oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju,
- oznaku načina plaćanja računa – novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo,
- Jedinstveni identifikator računa i
- zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije

⁴¹ Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Narodne novine br. 133/12.

⁴² Ibidem

⁴³ Ibidem

Broj računa, koji je prema odredbama posebnih propisa sastavni dio računa, obveznici fiskalizacije, kod provedbe postupka fiskalizacije iskazuju u polju broj računa u tri dijela:⁴⁴

1. numerički broj računa,
2. oznaka poslovnog prostora i
3. broj naplatnog uređaja.

3.4.2. Nadzor

Nadzor nad provođenjem postupka fiskalizacije obavlja Porezna uprava Ministarstva financija. U slučaju da se tijekom nadzora utvrdi da obveznik fiskalizacije ne obavlja izdavanje računa sukladno Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Porezna uprava može obvezniku zabraniti rad sve dok se ne uklone razlozi zbog kojih je izrečena zabrana rada.⁴⁵

3.4.3. Pregled preduvjeta za spajanje na CIS Porezne uprave

Postoji nekoliko skupina preduvjeta koje obveznik fiskalizacije mora zadovoljiti za spajanje na CIS Porezne uprave.⁴⁶

- mrežni preduvjeti – da bi obveznik fiskalizacije ostvario interakciju s CIS-om Porezne uprave, treba imati internetsku vezu kojom ostvaruje TCP vezu prema portu 8449; link prema CIS-u trebao bi biti stalni simetrični link, a propusnost se procjenjuje temeljem opterećenja, minimalna je 2Mb/sekundi,
- sigurnosni preduvjeti – komunikacija prema CIS-u štiti se na transportnom sloju internetskog modela pomoću jednosmjerne SSL enkripcije gdje se CIS predstavlja s SSL certifikatom izdanim od strane RDC-a Financijske agencije; da bi obveznik fiskalizacije ovo zadovoljio, mora koristiti HTTPS mrežni protokol (za uspostavu SSL-om štićene veze koristi SSL v3 i minimalno AES_256 enkripciju) te mora osigurati digitalni certifikat izdan za aplikacije u svrhu provedbe fiskalizacije i

⁴⁴ Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Narodne novine br. 133/12.

⁴⁵ Ibidem

⁴⁶ Porezna uprava; Fiskalizacija – Tehnička specifikacija za korisnike, verzija 1.2, 2012., str. 24-25 http://www.poreznauprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/Tehni%C4%8Dke%20specifikacije/Tehni%C4%8Dka%20specifikacija%20za%20korisnike%201.2.pdf (15.11.2015.)

- aplikacijski preduvjeti – CIS je dostupan koristeći tehnologiju web servisa te klijent mora biti kreiran koristeći WS-I standard, tip servisa document-literal te mora funkcionirati temeljem aplikacijskog protokola SOAP/HTTP (verzija 1.1).

3.4.4. Topologija pristupa CIS-u Porezne uprave

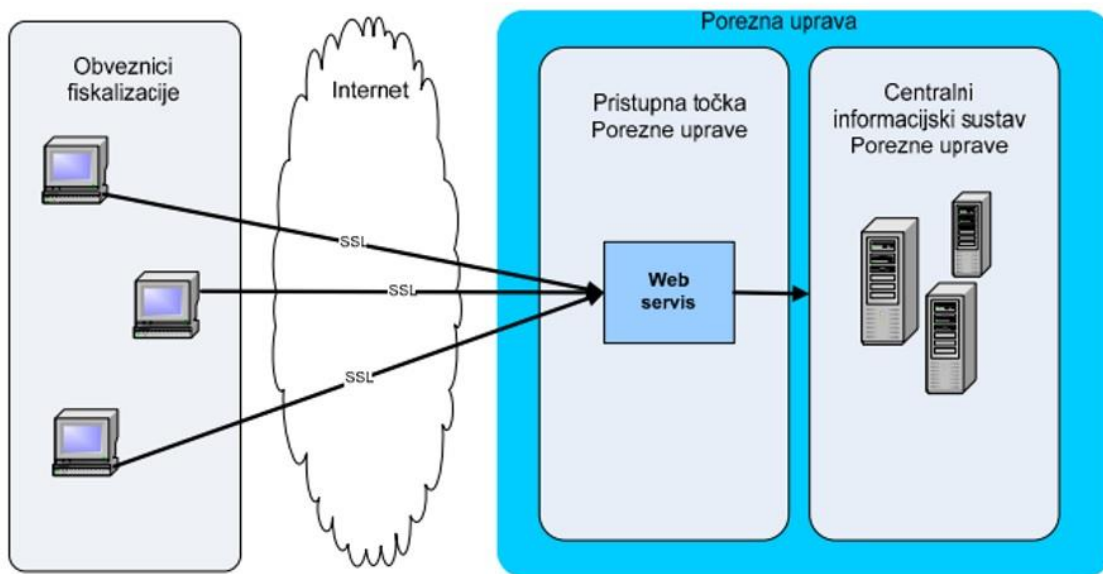
Već je ranije napomenuto da se CIS-u Porezne uprave pristupa jednosmjernom SSL vezom ostvarene pomoću HTTPS protokola.⁴⁷ Drugim riječima, da bi se zaštitila komunikacija između obveznika fiskalizacije i CIS-a, bilo je potrebno na neki način osigurati vezu koristeći sloj koji će biti osiguran od mogućih napadaja i presretanja poruka. No, u ovom slučaju koristi se jednosmjerna SSL veza, umjesto dvosmjerne, što znači da se kod podizanja SSL veze samo CIS Porezne uprave predstavlja sa svojim certifikatom, dok se obveznik fiskalizacije ne predstavlja sa svojim certifikatom. Jedan od vjerojatnih razloga zbog čega je korišten SSL (i to jednosmjerni) je taj da se Porezna uprava može ograditi od optužbi da je obvezniku fiskalizacije dostavljen JIR od nekog drugog sustava, a ne od CIS-a.⁴⁸ Drugim riječima, ako bi obveznik fiskalizacije ispisivao lažni JIR, on se ne može braniti da je JIR dobio od nekoga za koja je on vjerovao da je CIS. No, s druge strane, postoji prostor da komunikaciju ostvari lažni obveznik fiskalizacije koji može biti sustav za prikupljanje JIR brojeva. Jedan od razloga zbog čega je korišten jednosmjerna SSL veza je taj što se potpis obveznika fiskalizacije provjerava kod zaprimljene poruke (ne kod uspostave veze).

Topologija pristupa CIS-u Porezne uprave prikazana je na sljedećem prikazu.

⁴⁷ Porezna uprava: Fiskalizacija – Tehnička specifikacija za korisnike, verzija 1.2, 2012., str. 26
http://www.poreznauprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/Tehni%C4%8Dke%20specifikacije/Tehni%C4%8Dka%20specifikacija%20za%20korisnike%201.2.pdf,

⁴⁸ Ibidem

Prikaz 4: Topologija pristupa CIS-u Porezne uprave

Izvor: Porezna uprava: Fiskalizacija – Tehnička specifikacija za korisnike, verzija 1.2, 2012., str. 26
http://www.poreznauprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/Tehni%C4%8Dke%20specifikacije/Tehni%C4%8Dka%20specifikacija%20za%20korisnike%201.2.pdf (15.11.2015.)

Kao što se može vidjeti, obveznik fiskalizacije (tj. njegova blagajna ili sustav) ostvaruju putem Interneta tj. protokola HTTPS na aplikacijskom sloju (implementira se na način da se koristi SSLv3 međusloj između HTTP i TCP protokola) SSL-om zaštićenu vezu prema pristupnoj točki Porezne uprave tj. prema njezinom web servisu. Navedeni web servis provjerava potpis obveznika fiskalizacije i, ako je on u redu, šalje informacije prema CIS-u.

3.4.5. Postupak spajanja na CIS Porezne uprave

Postupak uspostave komunikacije između obveznika fiskalizacije i CIS-a Porezne uprave izvršava se u nekoliko koraka:⁴⁹

1. korak: potrebno je nabaviti minimalno jedan digitalni certifikat za aplikacije (u svrhu fiskalizacije) od Financijske agencije (FINA RDC-a) za rad na produkcijskoj okolini (ukoliko obveznik fiskalizacije ima testnu okolinu u kojoj želi isprobavati rad svoje

⁴⁹ Porezna uprava, Fiskalizacija - Tehnička specifikacija za korisnike Verzija 1.2, 2012., str. 30., http://www.porezna-uprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/Fiskalizacija%20%20Tehnicka%20specifikacija%20za%20korisnike_v1.2.pdf

- blagajničke aplikacije i spajanje na CIS Porezne uprave, može si nabaviti demo certifikat za testnu okolinu),
2. korak: implementacija certifikata na testnu, odnosno produkciju okolinu obveznika fiskalizacije,
 3. korak: preuzimanje certifikata od Porezne uprave za uspostavu SSL-om zaštićene veze i certifikata od CIS-a putem web stranice Financijske agencije i dodavanje certifikata u „trust store“.

S tehničke perspektive, sama implementacija SSL spajanja na CIS Porezne uprave bila bi moguća dodavanjem FINA-inog CA certifikata u „trust store“ te implementacija propuštanja svih certifikata koje je potpisana FINA, ali u tom slučaju moglo bi se lažno predstaviti bilo koje drugo tijelo/servis koji ima certifikat potpisan od strane FINA-e. Za razmjenu potpisanih poruka nužno je imati sam certifikat CIS-a Porezne uprave, budući da je potrebno vršiti dekripciju šifriranih poruka.

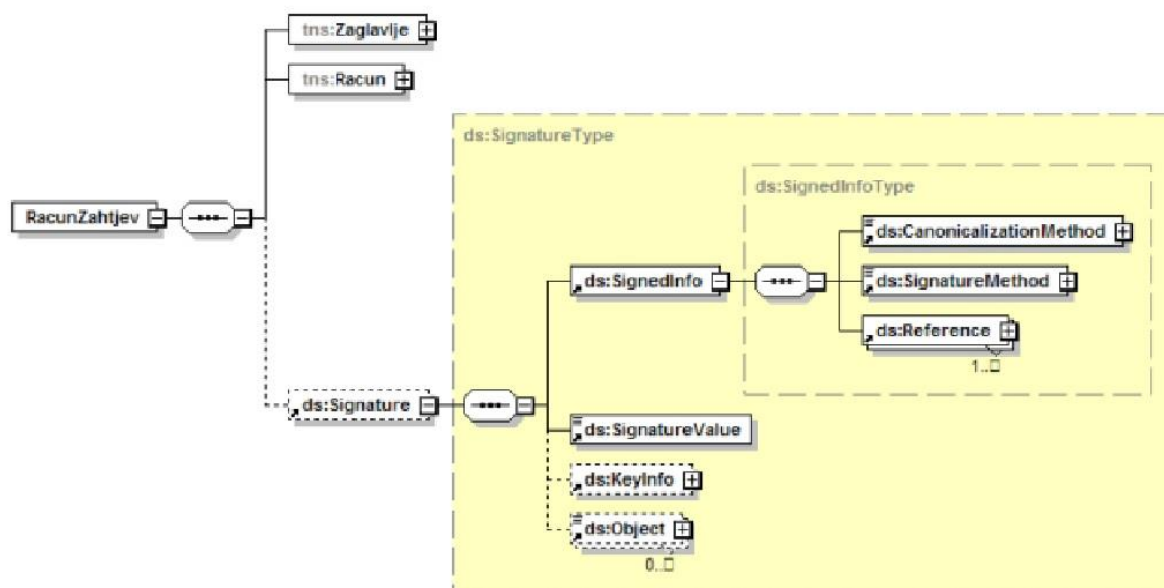
3.4.6. Elektronički potpis poruke zahtjeva

Kao što je već rečeno, poruka zahtjeva sadrži digitalni (elektronički) potpis za koji se koristi privatni ključ para ključa sadržanog u certifikatu za aplikacije. Digitalni potpis sadržan je unutar XML formata te se potpisuje root element zahtjeva.⁵⁰

Informacije vezane uz digitalni potpis nalaze se unutar elementa <Signature> koji je prikazan u nastavku.

⁵⁰ Porezna uprava, Fiskalizacija - Tehnička specifikacija za korisnike Verzija 1.2, 2012., str. 31., http://www.porezna-uprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/Fiskalizacija%20-%20Tehnicka%20specifikacija%20za%20korisnike_v1.2.pdf (15.11.2015.)

Prikaz 5: Shema <Signature> elementa

Izvor: Porezna uprava: Fiskalizacija – Tehnička specifikacija za korisnike, verzija 1.2, 2012., str. 31.
http://www.poreznauprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/Tehni%C4%8Dke%20specifikacije/Tehni%C4%8Dka%20specifikacija%20za%20korisnike%201.2.pdf (15.11.2015.)

Element <Signature> ima sljedeću strukturu:⁵¹

<SignedInfo> - blok s informacijama koje se potpisuju (algoritam XMLa koji se koristi, algoritam za potpisivanje (RSA-SHA1) i podaci o tome što se potpisuje),

<SignatureValue> - vrijednost potpisa i

<KeyInfo> - certifikat koji je korišten za potpisivanje (certifikat u PEM formatu, organizacija i organizacijska jedinica koja je izdala certifikat, serijski broj certifikata).

⁵¹ Porezna uprava, Fiskalizacija - Tehnička specifikacija za korisnike Verzija 1.2, 2012., str. 32., http://www.porezna-uprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/Fiskalizacija%20-%20Tehnicka%20specifikacija%20za%20korisnike_v1.2.pdf (15.11.2015.)

4. PRAKTIČAN PRIMJER EVIDENCIJE POSLOVNIH PROMJENA I PROVOĐENJA FISKALIZACIJE KOD PODUZETNIKA R.C. OPTIKA

4.1. Osnovni podaci o poduzetniku R. C. OPTIKA d.o.o.

Poduzeće R.C. OPTIKA osnovano je kao društvo s ograničenom odgovornošću. Osnovano je 2009. godine. Osnovna djelatnost poduzeća prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD 2007.) je 47.78 Ostala trgovina na malo novom robom u specijaliziranim prodavaonicama. R.C. OPTIKA registrirana je na Trgovačkom sudu u Rijeci – stalna ispostava Pazin, prema veličini kao malo poduzeće.⁵² Temeljni kapital za osnivanje je iznosio 20 000,00 kn, a osnivači su Clemens Weinlinger i Reinhold Kreyca.

U ponudi R. C. Optike nalaze se najpoznatiji svjetski brendovi dizajnerskih sunčanih naočala kao i brendovi ručnih satova visoke kvalitete. Ponuda se svakodnevno širi i mijenja ovisno o dostupnosti pojedinih modela.

4.2. Evidencija nabave trgovačke robe

Glavni dobavljač R. C. Optike je Luxottica Jugoistočna Europa d.o.o. Luxottica je proizvođač i distributer sunčanih naočala i dioptrijskih okvira visokih tehničkih i stilskih kvaliteta. Kompanija Luxottica je vlasnik brendova Ray-Ban, Persol i Oakley, i proizvodi naočale prema licenci za brendove kao što su Chanel, Armani, Miu Miu, Versace, Prada, Bulgari, Burberry, Oliver Peoples i dr.

Za primjer evidencije nabave trgovačke robe uzeta je primka PKV koja služi za evidentiranje robe u prodavaonicu, knjigu popisa nabave robe u maloprodaji na dan 30.04.2015., te dnevnik knjiženja na 30.04.2015. kako bi se moglo pratiti kako je nabavljena roba proknjižena.

⁵² Fininfo.hr, <http://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/rc-optika/Detaljno/115415> (9.11.2015.)

Prilog 1. PKV primka 19

R.C. OPTIKA d.o.o.
Obala maršala Tita 24
52 440 POREČ

PDV ID: HR59755615630

IBAN: HR80 2360000-1102090232
SWIFT: ZABHR2X

PKV primka 19

Datum
30.04.2015

Dobavljač

Šifra	Naziv dobavljača	Mjesto	Op broj	Ulica i kbr.	PDV ID, BR./OIB
95	LUXOTTICA JUGOISTOČNA EUROPA D.O.O.	NOVIGRAD	52466	RIJEKE RAŠE 1	63095660265

Veza dokument

Po dokumentu	Datum	Nabavna vrijednost
4194/2015	30.04.2015	13.825,15

Artikli

U prilogu

Izvor: Knjigovodstvo poduzeća R. C. Optika d.o.o.

Prilog 2. Knjiga popisa robe u maloprodaji (za dan 30.04.2015.)

R.C. OPTIKA d.o.o.
Obala maršala Tita 24
52 440 POREČ

PDV ID: HR59755615630

IBAN: HR80 2360000-1102090232
SWIFT: ZABHR2X

Knjiga popisa robe u maloprodaji

Za: 30.04.2015

R.b.	Datum	Dokument	Broj	Opis	Zaduženje	Odobrenje
+ 19	30.04.2015	PKV primka	18	LUXOTTICA JUGOISTOČNA EUROP	26.250,00	0,00
20	30.04.2015	PKV primka	19	LUXOTTICA JUGOISTOČNA EUROP	36.390,00	0,00
					62.650,00	0,00

Izvor: Knjigovodstvo poduzeća R. C. Optika d.o.o.

U primjeru primke (prilog 1) vidljivo je da je R. C. Optika nabavila robu od Luxottice Jugoistočna Europa d.o.o. dana 30.4.2015., u iznosu od 13.825,15 kn. U knjizi popisa robe u

maloprodaji (prilog 2) vidljivo je zaduženje u iznosu od 26.260,00 kn, na temelju primke 19, dana 30.4.2015. godine.

Prilog 3. Dnevnik knjiženja (za 30.04.2015.)

R.C. OPTIKA d.o.o.
Obala maršala Tita 24
52 440 POREČ

PDV ID: HR59755615630

IBAN: HR80 2360000-1102090232
SWIFT: ZABHRZXX

Dnevnik knjiženja

Za: 30.04.2015

R.b.	Datum	Dokument	Broj	Organizacijski dio	Konto	Šifra	Naziv	Opis knjiženja	Duguje	Potražuje
676	30.04.2015	PKV primka	18	R.C. OPTIKA	6500	0	KUPOVNA CIJENA ROBE OD DOBAVLJAČA	Otp. 4184/2015 LUXOTTICA	0,00	10.056,10
677	30.04.2015	PKV primka	18	R.C. OPTIKA	6630	0	ROBA U VLASTITOJ PRODAVAONICI	4184/2015 LUXOTTICA JUGOI	26.260,00	0,00
678	30.04.2015	PKV primka	18	R.C. OPTIKA	6640	0	UKALKULIRANI POREZ	4184/2015 LUXOTTICA JUGOI	0,00	5.252,00
679	30.04.2015	PKV primka	18	R.C. OPTIKA	6681	0	UKALKULIRANA RAZLIKA U CIJENI	4184/2015 LUXOTTICA JUGOI	0,00	10.951,90
680	30.04.2015	PKV primka	19	R.C. OPTIKA	6500	0	KUPOVNA CIJENA ROBE OD DOBAVLJAČA	Otp. 4194/2015 LUXOTTICA	0,00	13.825,15
681	30.04.2015	PKV primka	19	R.C. OPTIKA	6630	0	ROBA U VLASTITOJ PRODAVAONICI	4194/2015 LUXOTTICA JUGOI	36.390,00	0,00
682	30.04.2015	PKV primka	19	R.C. OPTIKA	6640	0	UKALKULIRANI POREZ	4194/2015 LUXOTTICA JUGOI	0,00	7.278,00
683	30.04.2015	PKV primka	19	R.C. OPTIKA	6681	0	UKALKULIRANA RAZLIKA U CIJENI	4194/2015 LUXOTTICA JUGOI	0,00	15.286,85
684	30.04.2015	Uplatnica	22	R.C. OPTIKA	1009	0	ZIRO RAČUN PRIJELAZNI KONTO	PROMET	0,00	2.633,70
685	30.04.2015	Uplatnica	22	R.C. OPTIKA	1020	0	GLAVNA BLAGAJNA	PROMET	2.633,70	0,00
686	30.04.2015	URA	39		2200	12	HRT HRVATSKA RADITELEVIZIJA	4/15 HRT HRVATSKA RADITE	0,00	80,00
687	30.04.2015	URA	39		4684	0	TROŠKOVI HRT PRETPLATE	4/15 HRT HRVATSKA RADITE	80,00	0,00
688	30.04.2015	URA	42		1400	0	PRETPOREZ PO ULAZNIM RAČUNIMA	4/15 T COM Hrvatske telek	66,34	0,00
689	30.04.2015	URA	42		2200	10	T COM Hrvatske telekomunikacije	4/15 T COM Hrvatske telek	0,00	331,68
690	30.04.2015	URA	42		4100	0	TELEFON, INTERNET, ELEKT. BONOVI	4/15 T COM Hrvatske telek	265,34	0,00
691	30.04.2015	URA	45		1400	0	PRETPOREZ PO ULAZNIM RAČUNIMA	60/1/1 LONE STAR VL J TOL	325,00	0,00
									66.020,38	65.695,38

Izvor: Knjigovodstvo poduzeća R. C. Optika d.o.o.

Iz dnevnika knjiženja vidljivo je da je primka 19 knjižena na konto 6630 - roba u vlastitoj prodavaonici pod duguje 36.390,00 kn, konto 6640 - ukalkulirani porez pod potražuje 7.278,00 kn, 6681 ukalkulirana razlika u cijeni pod potražuje 15.286,00 kn, 6500 - kupovna cijena robe od dobavljača pod potražuje 13.825,00 kn.

4.3. Formiranje maloprodajne cijene trgovačke robe

U trgovini na malo trgovac može formirati cijenu na dva načina: unaprijed utvrditi postotak marže koju dodaje na nabavnu vrijednost robe plus porez te tako dobiti maloprodajnu cijenu ili od utvrđene maloprodajne cijene preračunatom stopom izračunati PDV te utvrditi prodajnu cijenu bez PDV-a, a nakon toga maržu kao razliku prodajne cijene bez PDV-a i nabavne cijene.⁵³ U poduzeću R. C. Optika maloprodajna cijena proizvoda se formira na način da se utvrdi

⁵³ Profitiraj.hr, <http://profitiraj.hr/trgovina-na-malo-evidencija-robe-i-formiranje-maloprodajnih-cijena/> (15.11.2015.)

maloprodajna cijena, a nakon toga se utvrđuje marža kao razlika prodajne cijene bez PDV-a i nabavne cijene.

Prilog 4. PKV primka 19 – Zavisni troškovi

PKV primka 19 - Zavisni troškovi

Šifra robe	Naziv robe/usluge	J.mj.	Količina	Nab.cijena	Iznos	Rabat%	Iznosrabata	Vrijednost	Marža %	Iznos marže	Cijena	Iznos	PDV %	PDV iznos	Iznos s PDV	Cijena (PDV)
436	CH5270 SN 57 C622S9	KOM	1,000	1.145,00	1.145,00	5,000	-57,25	1.087,75	111,078	1.208,25	2.296,00	2.296,00	25,00	574,00	2.870,00	2.870,00
437	CH5288Q SN 57 C501S8	KOM	1,000	1.180,00	1.180,00	5,000	-59,00	1.121,00	110,526	1.239,00	2.360,00	2.360,00	25,00	590,00	2.950,00	2.950,00
438	CH5288Q SN 57 1021S2	KOM	1,000	1.045,00	1.045,00	5,000	-52,25	992,75	111,131	1.103,25	2.096,00	2.096,00	25,00	524,00	2.620,00	2.620,00
439	CH5297 SN 57 1484S5	KOM	1,000	850,00	850,00	5,000	-42,50	807,50	111,022	896,50	1.704,00	1.704,00	25,00	426,00	2.130,00	2.130,00
440	CH5297 SN 57 1485S1	KOM	1,000	850,00	850,00	5,000	-42,50	807,50	111,022	896,50	1.704,00	1.704,00	25,00	426,00	2.130,00	2.130,00
441	CH5302H SN 57 C501S8	KOM	1,000	1.240,00	1.240,00	5,000	-62,00	1.178,00	110,526	1.302,00	2.480,00	2.480,00	25,00	620,00	3.100,00	3.100,00
442	CH5302H SN 57 1416S9	KOM	1,000	1.240,00	1.240,00	5,000	-62,00	1.178,00	110,526	1.302,00	2.480,00	2.480,00	25,00	620,00	3.100,00	3.100,00
443	CH5306B SN 57 C501S8	KOM	1,000	1.375,00	1.375,00	5,000	-68,75	1.306,25	110,679	1.445,75	2.752,00	2.752,00	25,00	688,00	3.440,00	3.440,00
444	CH5310 SN 55 C943S5	KOM	1,000	980,00	980,00	5,000	-49,00	931,00	110,526	1.029,00	1.960,00	1.960,00	25,00	490,00	2.450,00	2.450,00
445	CH5310 SN 55 1503S6	KOM	1,000	980,00	980,00	5,000	-49,00	931,00	110,526	1.029,00	1.960,00	1.960,00	25,00	490,00	2.450,00	2.450,00
446	CH5312 SN 1248S6	KOM	1,000	980,00	980,00	5,000	-49,00	931,00	110,526	1.029,00	1.960,00	1.960,00	25,00	490,00	2.450,00	2.450,00
447	CH5312 SN 57 1276S7	KOM	1,000	980,00	980,00	5,000	-49,00	931,00	110,526	1.029,00	1.960,00	1.960,00	25,00	490,00	2.450,00	2.450,00
448	RB3527 SN 61 006/71	KOM	1,000	405,00	405,00	4,000	-16,20	388,80	109,877	427,20	816,00	816,00	25,00	204,00	1.020,00	1.020,00
449	RB3527 SN 61 029/9A	KOM	1,000	510,00	510,00	4,000	-20,40	489,60	109,150	534,40	1.024,00	1.024,00	25,00	256,00	1.280,00	1.280,00
450	RB4221 SN 50 6170S5	KOM	1,000	405,00	405,00	4,000	-16,20	388,80	109,877	427,20	816,00	816,00	25,00	204,00	1.020,00	1.020,00
451	RB4222 SN 50 86S/13	KOM	1,000	370,00	370,00	4,000	-14,80	355,20	109,459	388,80	744,00	744,00	25,00	186,00	930,00	930,00
				16,000	14.535,00		-709,85	13.825,15		15.286,85	29.112,00	29.112,00	25,00	7.278,00	36.390,00	36.390,00

Rekapitulacija po stopama PDV-a

Vrsta poreza	T.broj	PDV %	Iznos	PDV iznos	Iznos s PDV
Redovna stopa	225	25,00	29.112,00	7.278,00	36.390,00
			29.112,00	7.278,00	36.390,00

Izvor: Knjigovodstvo poduzeća R. C. Optika d.o.o.

Na prikazanom primjeru PKV primka 19 – Zavisni troškovi, može se vidjeti formiranje maloprodajne cijene za 16 komada sunčanih naočala nabavljenih 30.04.2015. PKV primka 19.

Primjer 1. Formiranje maloprodajne cijene za sunčane naočale Chanel CH5302H SN57 C501S8

Šifra robe	Naziv robe	J.mj.	količina	Nabavna cijena	Iznos	Rabat	Iznos rabata
441	CH5302H SN 57 C501S8	kom	1	1240,00	1240,00	5%	-62,00

Vrijednost	Marža %	Iznos marže	Cijena	Iznos	PDV %	PDV iznos	Iznos sa PDV-om	Cijena (PDV)
1178,00	110,526	1302,00	2480,00	2480,00	25%	620,00	3100,00	3100,00

Izvor: djelo autorice

4.4. Evidencija prodaje trgovačke robe

Prilikom prodaje robe u prodavaonici, trgovac je obavezan kupcu izdati račun za gotovinski promet u obliku vrpce, potvrđnice iz naplatnog uređaja ili paragon-bloka. Na svakom prodajnom mjestu obavezano je vidno istaknuti obavijest o izdavanju i uzimanju računa.

4.4.1. Izdavanje fiskaliziranog gotovinskog računa

Na primjeru gotovinskog računa izdanog za prodani proizvod, od strane R. C. Optika d.o.o. kupcu, može se vidjeti uspješna provedba postupka fiskalizacije i sve elemente računa propisane Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom. Sadržaj računa objašnjen je u nastavku.

Podaci o obvezniku fiskalizacije: R. C. Optika d.o.o., Obala Maršala Tita 24, 52440 Poreč, porezni broj:2527618, OIB: 59755615630

Datum izdavanja računa i vrijeme izdavanja računa: 21.08.2015; 20:37:24 h

Oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju: Dario 2

Broj računa: Račun br. 733/1/1 (numerički broj računa/oznaka poslovnog prostora/broj naplatnog uređaja)

Iznos računa razvrstan po poreznoj stopi (zbrojni iznos naknade i poreza, iznos oslobođenja) i oznaku načina plaćanja računa – novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo:

Naziv: S.N. CHANEL

Količina: 1

Cijena: 3100,00

Iznos: 3100,00

Popust: 10% - 310,00 kn

Gotovina: 2790,00

Stopa poreza: PDV 25%

Osnovica: 2232,00kn

Porez: 558,00 kn

Zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije: 46ad90307501191dc2728d2bf8ch4066

Jedinstveni identifikator računa (JIR): 9b5df6ea-f894-4e01-b95e-af677e79f4ab

Prilog 5. Fiskalizirani račun

Naziv	Kol	Cijena	Iznos
S.N. CHANEL	1x	3.100,00	3.100,00
		-10%	2.790,00
UKUPNO Kn			3.100,00
POPUST			310,00
Sredstvo plaćanja			
Gotovina			2.790,00
Stopa poreza	Osnovica	Porez	
PDV 25,000%	2.232,00	558,00	

Izvor: Knjigovodstvo poduzeća R. C. Optika d.o.o.

4.4.2. Knjigovodstvena evidencija izdanog fiskaliziranog računa za prodanu trgovačku robu

U poduzeću R. C. Optika, na dan 21.08.2015., prodan je trgovački proizvod, sunčane naočale Chanel prodajne cijene 3.100,00 kn, uz ostvaren popust od 10% na gotovinu, što znači da su prodane za 2.790,00 kn.

Prilog 6. Dnevnik knjiženja (za 21.08.2015.)

R. C. OPTIKA d.o.o.
 Obala maršala Tita 24
 52 440 POREČ
 PDV ID: HR59755615630
 IBAN: HR80 2360000-1102090232
 SWIFT: ZABHR2X

Dnevnik knjiženja

Za: 21.08.2015
 Dokument : PKV promet

R.b.	Datum	Dokument	Broj Organizacijski dio	Konto	Šifra	Naziv	Opis knjiženja	Duguje	Potražuje
1	21.08.2015	PKV promet	1	R. C. OPTIKA	1020	0	GLAVNA BLAGAJNA	2.790,00	0,00
2	21.08.2015	PKV promet	1	R. C. OPTIKA	2400	0	OBVEZE ZA PRETPOREZ PO ISPORUKAMA	0,00	558,00
3	21.08.2015	PKV promet	1	R. C. OPTIKA	6630	0	ROBA U VLASTITOJ PRODAVAONICI	-310,00	2.790,00
4	21.08.2015	PKV promet	1	R. C. OPTIKA	6640	0	UKALKULIRANI POREZ	558,00	-62,00
5	21.08.2015	PKV promet	1	R. C. OPTIKA	6681	0	UKALKULIRANA RAZLIKA U CIJENI	1.054,00	-248,00
6	21.08.2015	PKV promet	1	R. C. OPTIKA	7100	0	NABAVNA VRIJEDNOST PRODANE ROBE	1.178,00	0,00
7	21.08.2015	PKV promet	1	R. C. OPTIKA	7603	0	PRIHODI OD MALOPRODAJE	0,00	2.232,00
								5.270,00	5.270,00

Izvor: Knjigovodstvo poduzeća R. C. Optika d.o.o.

U dnevniku knjiženja na 21.08.2015. vidljiva je knjigovodstvena evidencija za prodan proizvod, za koji je izdan fiskalizirani račun. Na dan 21.08.2015. konto glavna blagajna 1020 duguje 2.790,00 kn, obveza za pretporez po isporukama 2400 potražuje 558,00 kn i prihod od

maloprodaje 7603 potražuje 2.232,00 kn. Istovremeno konto roba u vlastitoj prodavaonici 6630 potražuje 2.790,00 kn, ukalkulirani porez 6640 duguje 558,00 kn, ukalkulirana razlika u cijeni 6681 duguje 1.054,00 kn te nabavna vrijednost prodane robe 7100 duguje 1.178,00 kn. Zbog ostvarenog popusta od 10% na gotovinu u iznosu od 310,00 kn, konto roba u vlastitoj prodavaonici 6630 duguje -310,00 kn, a ukalkulirani porez 6640 potražuje -62,00 kn i ukalkulirana razlika u cijeni 6681 potražuje -248,00 kn.

Prilog 7. Knjiga popisa robe u maloprodaji (za 21.08.2015.)

R. C. OPTIKA d.o.o.
Obala maršala Tita 24
52 440 POREČ
PDV ID. HR59755615630
IBAN: HR80 2360000-1102090232
SWIFT: ZABHR2X

Knjiga popisa robe u maloprodaji

Za: 21.08.2015

R.b.	Datum	Dokument	Broj	Opis	Zaduženje	Odobrenje
64	21.08.2015	PKV promet	1		-310,00	2.790,00
					-310,00	2.790,00

Izvor: Knjigovodstvo poduzeća R. C. Optika, d.o.o.

Prilog 8. Kartica PKV roba (šifra robe: 441)

R. C. OPTIKA d.o.o.
Obala maršala Tita 24
52 440 POREČ
PDV ID. HR59755615630
IBAN: HR80 2360000-1102090232
SWIFT: ZABHR2X

Kartice PKV roba

Šifra robe : 441

Šifra robe: 441		Naziv robe/usluge: CH5302H SN 57 C501S8				J.mj.: KOM							
Datum	Dokument	Broj	Količina			Nabavna vrijednost			Prodajna vrij.				
			Ulaz	Izlaz	Stanje	Cijena	Duguje	Potražuje	Saldo	Cijena	Duguje	Potražuje	Saldo
30.04.2015	PKV primka	19	1,000	0,000	1,000	1.178,00	1.178,00	0,00	1.178,00	3.100,00	3.100,00	0,00	3.100,00
21.08.2015	PKV promet	1	0,000	1,000	0,000	1.178,00	0,00	1.178,00	0,00	3.100,00	-310,00	2.790,00	0,00
			1,000	1,000	0,000		1.178,00	1.178,00	0,00	2.790,00	2.790,00	0,00	

Izvor: Knjigovodstvo poduzeća R. C. Optika d.o.o.

5. EFEKTI FISKALIZACIJE

Problem mnogih suvremenih zemalja, tako i Republike Hrvatske, stalna je borba i napori da se raznim mjerama podigne razina svijesti o potrebi plaćanja poreza, jer sigurna i stalna naplata poreza ravnomjerno puni državni proračun. Prisutnost sive ekonomije na području izdavanja gotovinskih računa te bilježenja ostvarenog prometa najveći je rizik sigurne naplate poreza.

5.1. Uvođenje fiskalizacije i njeni obveznici

Zbog visoke razine porezne utaje i niskog evidentiranja ostvarenog prometa, u Republici Hrvatskoj je od 1. siječnja 2013. uvedena nova mjera – fiskalizacija.

Fiskalizacija, kao skup mjera koje će primjenjivati obveznici fiskalizacije kako bi se postigao efikasan nadzor evidentiranja ostvarenog prometa u gotovini (plaćanje novčanicama, karticama, čekom ili drugim sličnim načinima plaćanja osim plaćanja izravno na račun) provode se u svrhu suzbijanja sive ekonomije, utaje poreza i nelojalne konkurencije.⁵⁴ U provedbi fiskalizacije posebna pozornost se posvećuje poreznim obveznicima koji izdaju gotovinske račune.

Pretpostavke fiskalizacije sa gledišta obveznika i Porezne uprave navedene su u nastavku.

Obveze za obveznike:⁵⁵

- prilagodba sadržaja računa,
- donošenje internog akta (oznake prodajnih mjesta i zaposlenih),
- obavijest o obvezi uzimanja računa,
- za naplatu u gotovini prilagođeni naplatni uređaj.

Tehničke pretpostavke provedbe od strane Porezne uprave:⁵⁶

- 10 mil računa dnevno,
- 2.000 računa u sekundi,

⁵⁴ Porezna uprava, Izvješće o provedbi fiskalizacije u 2013. godini, Zagreb, 2013., str. 3, <http://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/Prezentacija%20Izvjescje%20o%20fiskalizaciji-2013godina.pdf> (27.11.2015.)

⁵⁵ Ibidem, str. 6.

⁵⁶ Ibidem

- 2 sekunde za ovjeru računa,
- dostupnost Internet okruženja.

Obveznici fiskalizacije moraju imati osigurane naplatne uređaje. Ti uređaji moraju biti osposobljeni za internetsku vezu s Poreznom upravom. Obveznici moraju nabaviti digitalni certifikat od FINA-e i moraju donijeti interni akt o poslovnim prostorima. Kako se radi o velikoj promjeni u načinu vođenja poslovanja, ona iziskuje i dodatne troškove. Prema podacima iz Porezne uprave trošak za poduzetnike se kretao od tisuću do pet tisuća kuna. Najviše su platiti oni poduzetnici koji su morali osigurati pomične naplatne uređaje s bežičnim štampačem za terenski rad kako bi odmah na licu mjesta izdali račun, primjerice određeni serviseri i sl. djelatnosti.

Fiskalizacija je uvedena kroz tri faze - prvi su bili veliki i srednji poduzetnici te obveznici koji kao jednu od djelatnosti obavljaju djelatnost ugostiteljstva, potom su u sustav ušli trgovci, djelatnosti popravka motornih vozila i motocikla i slobodna zanimanja (odvjetnici, javni bilježnici, liječnici, veterinari, revizori, inženjeri, arhitekti, itd.). U zadnjoj su fazi, u sustav fiskalizacije ušli svi ostali obveznici fiskalizacije, npr. obrtnici cvjećari, frizeri, taksisti, pravne osobe kao npr. odvjetnička društva, informatička, savjetodavna i druga društva, a u sustavu su ušli i trgovci na tržnicama koji ne prodaju robu iz vlastite proizvodnje, odnosno preprodavači poljoprivrednih proizvoda.

5.2. Zatečeno stanje u 2012. god.

Promet u gotovini bilježe djelatnosti: ugostiteljstvo, trgovina na malo te neke od uslužnih djelatnosti. Iz godišnjih prijava poreza na dohodak fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost ugostiteljstva proizlazilo je da je prosječno ostvareni dnevni promet iznosio oko 620 kn, odnosno ostvareni dnevni dohodak od 100 kn. Isti obveznici zapošljavali su 1,5 zaposlenih. Iz godišnjih prijava poreza na dohodak fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost trgovine na malo, proizlazilo je da je prosječno ostvareni dnevni promet iznosio oko 734 kn odnosno prosječno ostvareni dnevni dohodak od 85 kn. Isti obveznici zapošljavali su 0,7 zaposlenih.

Na promatranom stanju iz 2012. god. vidljiva je kultura izdavanja računa, ali uz prilagodbu informatičkih sustava “za ispravak prometa” stoga je bilo nužno uvesti pojačani nadzor u evidentiranje ostvarenog prometa u gotovini.⁵⁷

5.3. Rezultati fiskalizacije u prometu gotovinom

Kroz ovjeru računa prikupljeno je mnoštvo, do sada neevidentiranih, podataka o poslovanju poreznih obveznika (dnevni prometi, stornirani računi, ispravke, dnevna odstupanja, nemogući datumi i iznosi, neodgovarajuće porezne stope, radni dani, radno vrijeme zaposlenih i dr...), koji će poslužiti za daljnju usporedbu i provjeru podataka o poslovanju poreznih obveznika u smislu utvrđivanja poreznih i drugih obveza (obrada poreznih prijava). Prikupljeni podaci su ukazali na nezakonite obrasce ponašanja, koji će omogućiti kvalitetnije planiranje i usmjeravanje poreznog nadzora.⁵⁸ Prikupljeni podaci će služiti i drugim javnim tijelima za utvrđivanja možebitnih nepravilnosti (socijala, statistika, inspekcija).

Pozitivni rezultati mjera Ministarstva financija – Porezne uprave, posebno su se istaknuli kod ugostitelja. Male pravne i fizičke osobe u spomenutoj djelatnosti u 2013. godini ukupno su prijavile oporezivih isporuka za 40,52%, odnosno 2,6 mlrd. kuna više nego u 2012. godini. Male pravne osobe i fizičke osobe u djelatnosti trgovine u 2013. godini ukupno su imale povećanje oporezivih isporuka za 13,89%, tj. 5,2 mlrd, u usporedbi sa 2012. godinom. Fizičke osobe, odvjetnici, u 2013. godini prijavili su ukupno 6,7 mil kuna, odnosno 4,83% više oporezivih isporuka nego u 2012. godini.⁵⁹ Male pravne i fizičke osobe u svim navedenim djelatnostima (ugostitelji, trgovci, odvjetnici) 2013. godine ukupno su prijavile 17,82% oporezivih isporuka više nego 2012. godine, odnosno 8 mlrd. kuna. Također, iz godišnjih prijava poreza na dohodak ugostitelja na bazi podnijetih prijava za 2010. godinu, proizlazi da je prosječno ostvareni dnevni dohodak 100,00 kn. Podaci za 2013. godinu, za istu djelatnost pokazuju znatan pomak. Naime proizlazi da je prosječno ostvareni dnevni dohodak porastao za više od 100% i iznosi 210,23 kn.⁶⁰

⁵⁷ Porezna uprava, Izvješće o provedbi fiskalizacije u 2013. godini, Zagreb, 2013., str. 4, <http://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/Prezentacija%20Izvjescje%20o%20fiskalizaciji-2013godina.pdf> (27.11.2015.)

⁵⁸ Ibidem, str. 11

⁵⁹ Finance.hr, <http://finance.hr/rezultati-fiskalizacije-2014/> (27.11.2015.)

⁶⁰ Ibidem

Pozitivni rezultati vidljivi su i u statistici izdanih računa kroz naplatne uređaje. U 2013. godini kroz naplatne uređaje izdano je ukupno 2.204.930.575 računa. U periodu od 1. srpnja 2013. godine, kada su svi Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom propisani obveznici ušli u sustav fiskalizacije, pa do 31. prosinca 2013. godine, izdano je ukupno 1.255.356.939 računa. Ovakav trend nastavlja se i u 2014. godini kada je za period od 1. siječnja 2014. do 30. travnja 2014. godine izdano ukupno 680.570.049 računa. Najveći broj računa izdan je u srpnju i kolovozu 2013. godine, a primijećeno je kako je petak dan kada građani najviše kupuju, odnosno dan kada je izdan najveći broj računa u gotovini.⁶¹

Prema podacima iz državnog proračuna Republike Hrvatske prihodi od PDV-a u razdoblju od siječnja do lipnja 2013. godine ostvareni su u iznosu od 20,2 milijarde kuna čime međugodišnjoj razini bilježe povećanje od 7,5%. Povećanje prihoda od PDV-a rezultat je uvođenja fiskalnih mjera. S druge strane, prihod od PDV-a, u razdoblju od siječnja do lipnja 2014. godine, ostvaren je u iznosu od 18,8 milijardi kuna čime na međugodišnjoj razini bilježe smanjenje od 6,8%. Prihod od PDV-a u padu je usprkos činjenici da proces fiskalizacije ove godine ima svoj cjelogodišnji učinak na proračun, te da se i dalje intenzivno provode mjere naplate starih dugovanja.⁶²

Poreznici su u 2013.god. obavili više od 35 tisuća nadzora primjene Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, a u 17% njih su utvrđene nepravilnosti, doneseno je više od tisuću rješenja o privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti te izrečeno novčanih kazni u iznosu od 11 milijuna kuna.⁶³ Najčešće su nepravilnosti neizdavanje računa, iskazana pogrešna stopa PDV-a te višak u blagajnama. Kao primjere pokušaja porezne utaje navode izdavanje priznanica, ponuda ili predujma umjesto računa, 'lijepljenje' JIR na niz računa, prijavu iznosa računa od 0,00 kuna, višestruko korištenje jednom izdanih računa, izdavanje preslika računa, netočne nazive artikala, primjerice naručena pizza, a račun izdan za ćevape, za jednu uslugu više 'prikupljenih' računa, primjerice za dvije pizze dva računa po jednu pizzu, naknadno storniranje računa, itd.⁶⁴

Ovlašteni inspektori Ministarstva financija – Porezne uprave od 01.01. do 28.07.2014. godine obavili su 6.604 nadzora fiskalizacije, tijekom kojih je utvrđeno 2.002 nepravilnosti, što čini

⁶¹ Finance.hr, <http://finance.hr/rezultati-fiskalizacije-2014/> (27.11.2015.)

⁶² Ibidem

⁶³ Porezna uprava, Izvješće o provedbi fiskalizacije u 2013. godini, Zagreb, 2013., str. 13, <http://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/Prezentacija%20Izvjescje%20o%20fiskalizaciji-2013godina.pdf> (27.11.2015.)

⁶⁴ Ibidem, str. 14

30% od ukupnog broja nadzora. Od obveznika s utvrđenim nepravilnostima, za njih 388 je izrečena privremena zabrana rada. Za usporedbu, u istom razdoblju 2013. godine, Porezna uprava je obavila 21.590 nadzora, te utvrdila 2.186 nepravilnosti, 10% od ukupnog broja nadzora, a izrečeno je i 465 privremenih zabrana obavljanja djelatnosti.⁶⁵

Svakom novom ekonomskom procesu treba duži vremenski period kako bi smo mogli uvidjeti i njegove posljedice. Zbog toga je još uvijek rano govoriti o pravim efektima koje je fiskalizacija ostavila. S druge strane, evidentno je da je fiskalizacija pozitivna mjera Porezne uprave i Ministarstva financija jer novci namjenjeni proračunu u konačnici i završe ondje. Porezni prihodi se povećavaju što dokazuje učinkovitost ove mjere. Drugim riječima, ovaj omraženi potez u očima poreznih obveznika ustvari se pokazao kao djelotvoran mehanizam prikupljanja izdašnih poreznih sredstava, kao mehanizam smanjenja razine porezne utaje i povećavanja evidentiranja ostvarenog prometa, sredstvo koje omogućava sigurnu i stalnu naplata poreza što u konačnici rezultira ravnomjernim punjenjem proračuna.

⁶⁵ Finance.hr, <http://finance.hr/rezultati-fiskalizacije-2014/> (27.11.2015.)

6. ZAKLJUČAK

Trgovina je jedna od najznačajnijih grana gospodarstva u Republici Hrvatskoj. Primjeri iz poslovanja poduzeća R. C. Optika poslužili su za povezivanje teorijskih saznanja s onim praktičnima. Objasnjeno je stoga knjiženje određenih promjena koje se pojavljuju u trgovačkoj djelatnosti, kao što su nabava robe, formiranje maloprodajne cijene te prodaja robe kupcima.

Regulatorni okvir računovodstva poduzetnika definiran temeljnim računovodstvenim propisom i to Zakonom o računovodstvu. Međutim, prilikom izdavanja gotovinskih računa poduzetnici moraju poštivati i regulativu koja definira taj dio njihovog poslovanja. Vrlo je važno da računovodstveni djelatnici budu upoznati sa svim novostima u zakonskoj regulativi kako bi bili konkurentniji i spremniji na izazove tržišta.

Prije uvođenja obveze fiskalizacije gotovinskih računa Porezna uprava nije imala dovoljno rigorozne mehanizme za provjeru prijavljenog poreza od strane poduzetnika, odnosno mehanizam za kontrolu prometa gotovinom. Postojala je zato mogućnost za manipulacije i prijavu prometa koji nije odgovarao stvarnom stanju. Kako bi se smanjilo sivu ekonomiju i povećalo naplativost poreznih obveza, u Hrvatskoj je, između ostalog uvedena poduzetnicima obveza fiskalizacije gotovinskih računa i to donošenjem Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom. Nakon toga slijedio je još niz odredbi i pravilnika koji su bili podrška donesenom Zakonu, a sve sa ciljem da se što više poduzetnika koji prometuju gotovinom obuhvati ovim postupkom.

Fiskalizacija se može definirati kao proces provedbe mjera kako bi se uveo nadzor nad izdavanjem računa koji se naplaćuju u gotovini, ali i nastoji podići svijest o potrebi plaćanja poreza, te osigurava Poreznoj upravi sigurnu i stalnu naplatu poreza te način na koji će izbiti sivu ekonomiju na području poslovanja gotovinom. Usprkos protivljenju i negativnim reakcijama prilikom najave uvođenja fiskalizacije, danas smo svjedoci uspješne implementacije fiskalizacije u poslovanju u Republici Hrvatskoj. Iako nije još prošlo dovoljno vremena za sagledavanje dugoročnih efekata fiskalizacije, iz do sada prikupljenih podataka može se zaključiti da je fiskalizacija bila nužna za uvođenje reda u naplati poreza te razvijanja svijesti o obvezi i važnosti plaćanja poreza.

POPIS LITERATURE

Knjige:

- Belak, V.: Osnove profesionalnog računovodstva, Veleučilište u Splitu, Split, 2002.
- Dražić-Lutinsky, I. et al.: Računovodstvo, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2010.

Priručnici i brošure:

- Ministarstvo financija i porezne uprave, Obveza fiskalizacije, Institut za javne financije, brošura, 2014., http://www.porezna-uprava.hr/HR_publikacije/Prirucnici_brosure/Fiskalizacija_WEB.pdf
- Porezna uprava, Fiskalizacija – Tehnička specifikacija za korisnike, verzija 1.2, 2012., http://www.poreznauprava.hr/HR_Fiskalizacija/Aktualnosti%20dokumenti/Tehni%C4%8Dke%20specifikacije/Tehni%C4%8Dka%20specifikacija%20za%20korisnike%201.2.pdf
- Porezna uprava, Izvješće o provedbi fiskalizacije u 2013. godini, Zagreb, 2013., <http://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/Prezentacija%20Izvjescje%20o%20fiskalizaciji-2013godina.pdf>
- Porezna uprava, Pravilnik o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Narodne novine br. 146/12, Struktura elemenata računa, http://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro1335

Propisi:

- Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15.
- Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Narodne novine br. 133/12.
- Pravilnik o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Narodne novine br. 146/12.

Internetski izvori:

- Internet stranica Aliquantumidea; <http://www.aliquantumidea.hr/hr-hr/fiskalizacija.aspx>
- Internet stranica Finance, <http://finance.hr/rezultati-fiskalizacije-2014/>
- Internet stranica Fininfo; <http://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/rc-optika/Detaljno/115415>
- Internet stranica Profitiraj.hr, <http://profitiraj.hr/trgovina-na-malo-evidencija-robe-i-formiranje-maloprodajnih-cijena/>
- Porezna uprava, <http://ccenterclient.porezna-uprava.hr/view.asp?file=JIR.XML>
- RRiF: Fiskalizacija, <http://www.rrif.hr/dok/preuzimanje/fiskalizacija2012.pdf>

POPIS PRIKAZA

Prikaz 1. Centralizirani model fiskalizacije	14
Prikaz 2. Model pojedinačne blagajne	15
Prikaz 3. Dijagram slijeda slanja računa	20
Prikaz 4. Topologija pristupa CIS-u Porezne uprave	24
Prikaz 5: Shema <Signature> elementa	26

POPIS PRILOGA

Prilog 1. PKV primka 19	28
Prilog 2. Knjiga popisa robe u maloprodaji	28
Prilog 3. Dnevnik knjiženja	29
Prilog 4. PKV primka 19 – zavisni troškovi	30
Prilog 5. Fiskalizirani račun	32
Prilog 6. Dnevnik knjiženja (21.08. 2015.)	32
Prilog 7. Knjiga popisa robe u maloprodaji	33
Prilog 8. Kartice PKV roba (šifra 441)	33

POPIS PRIMJERA

Primjer 1. Formiranje maloprodajne cijene za sunčane naočale	30
--	----

POPIS TABLICA

Tablica 1. Kriteriji za definiranje poduzeća prema Zakonu o računovodstvu	4
Tablica 2. Skraćena bilanca	9
Tablica 3. Skraćeni račun dobiti i gubitka	10